

ПОГЛЕД КЪМ ХОЛОКОСТ

Соня Крънчева, старши учител по история и цивилизации и английски език,

Средно училище „Братя Петър и Иван Каназиреви“, град Разлог

Резюме: Настоящата статия има за цел да покаже значението на квалификацията на учителите по история и цивилизации по отношение на темата за Холокост. Статията показва многостранността на проблема за Холокост след последователни обучения на национално и международно ниво по темата и разглежда надграждането на фактологията по въпроса, както и придобиване на нови умения и прилагането на нови методи на работа. Разглежда се също и мнението на ученици от гимназиален етап, работещи по проекти и тяхната мотивация за работа и участие, интереса и резултатите от проведените уроци. Статията набляга на идеята за интегрираното представяне на темата за Холокост, както и възможността тя да бъде преекспонирана през идеята за човешките права и социалната справедливост.

„Ние трябва да опитаме да предотвратим случването на жестокости отново в света. Хората трябва да се обединяват в беда. Излагането на един човек е равно на излагане на риск на всички!“

Олга Ленгиел

В настоящата статия бих искала да представя участието си в поредица от обучителни семинари, посветени на темата за Холокост и социална справедливост през последните няколко години. Това е една от темите, които напоследък вълнуват обществото и училището, поради факта, че наблягайки на нея в часовете по история и цивилизация и философски цикъл, тя би могла да стане отправна точка за анализ и дискусии, посветени на човешките права и социалната справедливост.

ОБУЧЕНИЯТА

Пътят на обученията, посветени на Холокост премина през поредица от семинари, на които българските учители имахме възможност да се потопим в академичната атмосфера от поканените лектори от различни образователни институции, и да се срещнем с личности, посветили професионалния си път на идеята за изясняване на фактите и намиране на доказателства за политиката на българската държава в лицето на българските политици, правителство и владетел по време на Втората световна война. През май 2014 година имах възможността да се включа в семинар на тема „...“, организиран от Съвета на Европа, Френския културен институт и Министерство на образованието.

Не след дълго, през месец октомври 2014 година, се включих с още двама български преподаватели в семинар, който се проведе в Държавен музей „Аушвиц-Биркенау“ в Освиенцим, Полша. Семинарът бе организиран отново от Съвета на Европа и акцентираше на идеята, че миналото трябва да е предадено на бъдещите поколения с цел превенция и предпазване на човечеството от жестокостите на Втората световна война. По време на семинара водещи педагози и преподаватели от Педагогическия университет в Краков представиха в едноседмичното обучение различните гледни точки на въпроса Холокост и предложиха на преподавателите от Европа различни подходи за работа и преподаване на темата в училище както в гимназиален етап, така и в прогимназиален. Основен акцент по време на обучението бе поставено на учене чрез практика - посещение на автентични места, свързани с темата,

музеи и различни места, в които ученикът да е откривател и активно учещ. По отношение на преподаването на Холокоста бяха представени педагогически примери и разработки, които учителите могат да използват в практиката. Характерна черта в преподаването бе обръщане внимание на чувствителността на учениците към темата и реалното представяне на случилите се събития.

През лятото на 2015 година отново имах възможността да се включа в семинар на тема „Поуки от миналото- действия за бъдещето“ в Американски университет в град Благоевград, организиран от Мемориалната библиотека в Ню Йорк „Олга Ленгиел“. На този четиридневен семинар имах възможност да се запозная с още 45 колеги от цялата страна, които проявяват интерес по темата и в хода на работа да се запозная още с преподаватели и личности, посветили се на темата - проф. Диего Лучи от Американски университет, проф. Михаел Бар-Зоар, който представи своето виждане за спасяването на българските евреи по време на Втората световна война, както и директора на мемориалния център във Вашингтон Раду Йоанид. Този семинар предложи обаче по-различен поглед на Холокоста и начините на преподаване, давайки повече възможности на учителите за интерактивност. В края на семинара аз и още един колега от България бяхме поканени на обучение в Мемориалната библиотека в Ню Йорк.

ОБУЧЕНИЕТО В МЕМОРИАЛНАТА БИБЛИОТЕКА В НЮ ЙОРК

Обучението, посветено на Холокост и социалната справедливост, бе проведено в периода от 18 юни до 2 юли 2016 година в Мемориалната библиотека в Ню Йорк, САЩ. В продължение на близо три седмици имах възможност да бъда сред още 23 американски колеги от различни щати в САЩ и да се запозная с различни практики и педагогически подходи при преподаването на темата за Холокост и социалната справедливост в училище. Мемориалната библиотека представлява неправителствена организация, създадена от Олга Ленгиел - оцеляла по време на Холокоста и живяла в Ню Йорк до края на живота си. Като цяло фондацията има за цел да развива професионално учителите по история като набляга на теми като Холокост, геноцид в миналото и настоящето, човешки права и социалната справедливост. Всяка година тя организира семинари в САЩ и в Европа - засега в Румъния, Австрия, България, а от 2017 година и в Гърция.

Семинарите на Мемориалната библиотека са изградени на уникална методология. Тя фокусира вниманието на учителите в няколко направления - възможността да се проучва темата в различни насоки - история, литература, кино, музика и изобразително изкуство, да се пише под формата на рефлексии, изразяване на емоционалност, да се учи в атмосфера, различна от традиционната зала, а на запомнящи се места - музеи, исторически места. В края на семинара всеки участник има възможност да стане член на TOLI's Holocaust Educators Network (HEN) и да използва всички стратегии, материали и идеи за своята работа.

Основните акценти на обучението по време на семинара в Ню Йорк бяха насочени към представяне на термина Холокост в съвременните проучвания и литература, погледа към темата от различен ъгъл и преекспониране на преподаването на темата през призмата на човешките права. Лекторите на обучението бяха предимно университетски преподаватели от Сити колидж, Ню Йорк като Сондра Пърл и Дженифър Лемберг, Елизабет Еделстиен - директор на Музея на еврейското наследство в Ню Йорк, Ървинг Рот - оцелял от Холокост, Миша Франке - специалист по

концентрационни лагери, Оана Нестиан-Санду - специалист по човешки права, Стийв Ауснит - член на Борда на директорите на Мемориалната библиотека, Мехназ Африди - Директор на Холокост и геноцид в Манхатън Колеж, автори на книги като Александра Запрудер, Ан Киршенер, Джудит Пърл Хирш и други.

Интересни насоки на работа, които на мен лично ми направиха впечатление, бяха свързани с различни насоки на работа. На първо място - интерактивността, която се оказа по-различна и по различен начин приложена на практика. В голяма част от времето на семинара всички участници работехме по предварително разделени групи по теми и нашата задача беше разделена в няколко насоки - предварителна изследователска работа по поставена задача и представяне пред другите членове на групата и задача, свързана с общ извод и намиране на нови начини за решаване на проблема или споделяне на различен опит. Част от семинарните занятия се провеждаха в залата на Мемориалната библиотека, но всички останали бяха „на терен“ - в различни музеи или места в Ню Йорк, където всички участници имахме възможност да се докоснем до документи, артефакти и спомени на оцелели или писма на загинали по време на Холокоста. Различното представяне на темата сред учениците бе свързана с проектно-базираното обучение и ефективното приложение на високите технологии в учебния процес и наблягането на дескриптивните рубрики в обучението. Американските преподаватели изключително много наблягат на интересния дизайн на задачата при изпълнение, така че той да бъде провокативен и креативен, различните от използваните до сега. Лично на мен силно впечатление ми направи „обратната връзка“ след занятията или в края на всеки ден. Това представлява писане на рефлексии под формата на писма, размишления, стихове или просто разказ за деня и емоциите, възвращенията, които всички са преживели. В края на семинара всеки един от участниците имаше възможност да обсъди нови насоки за работа през предстоящата година. Така се стигна до реализирането на проект „Да помним и да знаем“.

ПРОЕКТ „ДА ПОМНИМ И ДА ЗНАЕМ ПОВЕЧЕ ЗА....“

Благодарение на предоставената финансова подкрепа от Мемориална библиотека, Ню Йорк, проектът бе реализиран в Средно училище „Братя Петър и Иван Каназиреви“ в Разлог с 80 ученици на доброволен принцип от 9 до 12. клас, които членуват в училищния клуб „Памет“ в периода от септември 2016 до края на май 2017 година. Целите на проекта са свързани със запознаване на учениците с живота на евреите и техните традиции, обичаи преди и по време на Втората световна война; да се направи сравнение между живота на евреите по време на войната в Европа и тези на българските евреи; основна цел е да покаже на учениците как се стига до спасяване на българските евреи и кои са причините евреите от Македония и Егейска Тракия да бъдат депортирани до концентрационните лагери; запознаване на учениците с международните дни, посветени на расизма, антисемитизма и ксенофобията.

В работата по проекта учениците имаха възможността да посетят автентични места /музеи, синагога, паметници/, да се запознаят с еврейска култура и традиции с цел обогатяване на знанията им за различната култура, да използват новите технологии при работа, за да проучват, да оформят различни презентации и развият умения за работа с ИКТ, както и умения за писане на статии, доклади, стихове или ретроспекции на български или английски език. Дейностите на проекта бяха разнообразни, а финалните продукти бяха свързани с развиване на творческото мислене на учениците, успешно съчетано с уменията за развиване на ИКТ умения. Всички финални продукти са публикувани на сайта на проекта - www.daskalo.com/sonyakrancheva, в секцията на

проекта *Let us know and remember*. Това са електронни книги, посветени на правото на избор, свободата на личността и размишления за независимостта и правото на живот. Електронните книги са написани на български и английски език, като с това се цели развиване на умения за изразяване на мнение на различни езици под формата на есета.

Като ръководител на проекта смятам, че работата на учениците бе изключително пълноценна и ползотворна. Като цяло работата по проекти е начин да накараме учениците да изследват, да анализират и да бъдат единни. Това им дава възможност да бъдат креативни, да покажат своите възможности и да се стремят да покажат най-доброто. Самите те изразяват желанието си да продължат да работят по подобни проекти, защото са интересни, мотивиращи и ги ангажират с актуални теми. Учениците споделят, че когато работят в екип, това дава повече резултати, кара ги да се чувстват част от общото и да бъдат по-отговорни и сериозни.

Бъдещите насоки за работа на клуб „Памет“ в Средно училище „Братя Каназиреви“ са свързани с работа по актуални проблеми, посветени на Холокост и социалната справедливост - сравнение на политиката спрямо българските евреи и евреите под българска администрация, участие в различни инициативи и конкурси, посветени на темата, както и работа с по-малки ученици с цел запознаването им с темата. Клуб „Памет“ продължава да акцентира, че историята е важна и има значение и в настоящето.

Като извод бих споделила, че учителят е истински творец в работата си, но това обикновено се дължи на много труд и постоянна квалификация. Всеки един от нас отделя ценно време, за да достигне до нови знания, да проучи повече и по-дълбока по дадена тема и се стреми да се усъвършенства. Защото знанието и амбицията за развитие дават стимул да покажеш най-доброто, да се справиш с предизвикателствата на новото време, както пред учителите, така и пред учениците.

Литература:

- Гюрова, В. (2006). Интерактивност в учебния процес. Агенция Европрес. София
- Brison, S. (2002). *Aftermaths: Violence and the Remarking of the Self*. Princeton University Press
- Schwab, G. (2010). *Haunting Legacies: Violent Histories and Transgenerational Trauma*. Columbia University Press
- <http://auschwitz.org/en/education/educational-projects/>
- <https://www.toli.us/bulgaria/>
- <http://journeysinfilms.org/films/defiant-requiem/>